

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst : 14 februari 2025 Referentie : 25/ICEA/02960 Telefoon : (088) 496 04 21
Bijlage(n) : Behandelaar : Coen Bongers E-mail : info@cea.nl

Onderwerp **Reactie NBA werkgroep Fraude - Consultatieformulier uitgangspunten raamwerk**

Let op

Het consultatieformulier bestaat uit vijf onderdelen. Ieder onderdeel verwijst naar de relevante paragraaf van [het consultatiedocument](#) en bevat de bijbehorende doelstellingen, uitgangspunten, consultatievragen en antwoordvelden. Houd hier rekening mee bij het lezen van deze reactie.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">1. toekomstbestendig zijn;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe raamwerk beschrijft de eindtermen op basis van leeruitkomsten met op strategisch niveau kaders voor het onderwijs- en toetsprogramma. Onderwijsinstellingen en RPO zijn aansluitend verantwoordelijk voor het opleidings- en toetsprogramma dat wil zeggen het ontwerp van leer- en lesdoelen en de onderwijs- en toetsvormen.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u (bij het ontwerpen en invullen van het opleidings-en toetsprogramma) wanneer CEA de eindtermen beschrijft op basis van leeruitkomsten?2. Welke belemmeringen ziet u (om dit te realiseren)?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Werkveld – specifiek gericht op fraude / non compliance wet- en regelgeving, inclusief (internationale) anti-witwas- en sanctiewetgeving
Antwoorden	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Kansen Specifieke aandacht in de opleiding inbouwen voor het verkrijgen van inzicht en vaardigheid gericht op fraudedetectie. Recente AFM onderzoeken laten tekortkomingen zien in: <ul style="list-style-type: none">- het onderkennen van frauderisico's- de controlewerkzaamheden nav frauderisico's Wij stellen voor de opleiding te verrijken met een theorie / praktijk samenspel van <u>leeruitkomsten</u> gericht op inzetten, aanwakkeren, leren vanuit: <ul style="list-style-type: none">- Aangeboren vermogen (basis / grondhouding): talent, aanleg, intelligentie, gedachtepatronen, gevoelens (competentieontwikkeling: nieuwsgierig, buiten de kaders leren denken, omgaan met

- cq bestendig worden tegen druk, tegendruk en stress, geduldig en creatief).
- Aangeleerd vermogen: kennis(gebied) en vaardigheden opgedaan door ervaring en training (competentieontwikkeling: financiële, juridische en technologische kennis, analytische en communicatie vaardigheden).
 - Mindset of perspectief: de intrinsieke motivatie, voorkeuren en waarden van een persoon (competentieontwikkeling: een professioneel kritische instelling, gericht op waarheidsvinding, integer, doorzetter).

Dit vraagt om een basisopleiding tot start-bekwame accountant waarin:

- meer dan gemiddelde aandacht en verdieping is voor de hygiëne-competenties van het beroepsprofiel: 'onderzoekende geest', 'ethisch handelen', en 'maatschappelijke oriëntatie'
- fraude als rode draad door het theoretisch opleidingsprogramma loopt: niet alleen in theorie maar aangevuld met o.a. casestudies, rollenspellen, communicatieve vaardigheden zoals 'investigative interview' technieken en rapporteren.
- fraude specifiek wordt behandeld bij bijvoorbeeld in (praktijk)verslagen, intervisiegesprekken, referaat, praktijkopleiding.
- Gedurende de opleiding leer- en werkervaring worden gecombineerd tav:
 - o Identificeren frauderisico's;
 - o leiden van fraudebrainsstorm tijdens teambespreking;
 - o opstellen controleplan met de nadruk op de wijze hoe ingespeeld wordt op frauderisico's;
 - o het evalueren van verkregen controle-informatie met een PKI;
 - o het identificeren en opvolgen van fraudesignalen en/of ongebruikelijke transacties.

Belemmeringen – geen oordeel

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: <ol style="list-style-type: none">2. conceptuele vorming stimuleren (en het 'stapelen' van onderwerpen voorkomen);3. aansluiten op de diverse werkpraktijk;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe onderwijsraamwerk beschrijft de eindtermen themagericht.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Welke kansen ziet u als het gaat om een thematische insteek?2. Welke belemmeringen ziet u als het gaat om een thematische insteek?3. Voor welke (max 6) thema's zou u kiezen voor de oriëntatie Assurance en/of Accountancy-MKB?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Werkveld – specifiek gericht op onderkennen detectie van bewuste fouten = fraude, niet naleving van wet- en regelgeving inclusief (internationale) anti-witwas- en sanctiewetgeving
Antwoorden	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Thema's <ul style="list-style-type: none">- fraude en- compliance wet- en regelgeving (met directe / indirecte invloed op financiële overzichten)- (internationale) anti-witwas- en sanctiewetgeving- ESG-fraude (o.a. greenwashing) Kansen: Zie ook vorige vraag: vanuit DNA in beroepsprofiel verdieping aanbrengen op thema fraude en non compliance, gericht op aanscherping van de grondhouding van iedere start bekwame accountant: <ul style="list-style-type: none">- Normbesef en PKI vereisen aanscherping en meer diepgang / dilemma-training omdat

	<p>fraude en bewuste non compliance gepaard gaat met verhulling</p> <ul style="list-style-type: none">- Dilemma trainingen en gedragsaspecten in de opleiding: betere combi theorie en praktijk- Fraude en non compliance als vast uit te werken dilemma in de praktijkstage met aandacht voor o.a. weerstand, druk, communicatievaardigheden etc.,
	<p>Belemmeringen – geen oordeel</p>
	<p>Thema's gewenst voor zowel de oriëntaties Assurance als Accountancy-MKB:</p> <ul style="list-style-type: none">- fraude en- compliance wet- en regelgeving (met directe / indirecte invloed op financiële overzichten)- Integratie van de onderwerpen anti-witwas- en sanctiewetgeving in bovenstaande thema's- ESG-fraude (o.a. greenwashing) <p>Specialisatie: verdieping <u>aanvullend</u> op de oriëntatie Assurance:</p> <ul style="list-style-type: none">- Fraudespecialist / financieel forensische accountant (gericht op verdieping en audit / assurance support) / forensische accountant

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

Doelstellingen	<p>A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze:</p> <ol style="list-style-type: none">3. aansluiten op de diverse werkpraktijk. <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <ol style="list-style-type: none">1. het leereffect voor studenten optimaal is;2. dubbelingen voorkomen worden;3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt;4. de professionele ontwikkeling tot startbekwame accountant in een actieve leercultuur plaatsvindt.
Uitgangspunt	CEA wil de integratie van theorie en praktijk zoveel mogelijk stimuleren door de eindtermen geïntegreerd te beschrijven en in het raamwerk geen onderscheid te maken in eindtermen voor theorie en praktijk.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen de integratie van de eindtermen van theorie en praktijk?2. Welke kansen ziet u daarin voor studenten, het onderwijs- en/of het werkveld?3. Welke belemmeringen ziet u?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	<p>Antwoord NBA Werkgroep Fraude</p> <p>Werkveld – specifiek gericht op onderkennen detectie van bewuste fouten = fraude en niet naleving van wet- en regelgeving, inclusief (internationale) anti-witwas- en sanctiewetgeving</p>
Antwoorden	<p>Antwoord NBA Werkgroep Fraude</p> <p>Ten aanzien van thema fraude / non compliance zien wij een noodzaak tot combineren van theorie en praktijk. Uit de verkennende oorzakenanalyse fraude van de NBA kwamen deze oorzaken naar voren:</p> <ul style="list-style-type: none">- PKI en grondhouding- Kennis (theorie) en ervaring- Invloed omgeving: klant en kantoororganisatie <p>Een 'leven lang leren' is cruciaal tav thema fraude en non compliance en dit zou bij voorkeur (voortdurend) gelijk op moeten lopen vanuit:</p>

- tijdens basisopleiding en praktijkstage
- tijdens loopbaan in de vorm van een opleiding / specialisatie en aangevuld met PE (vanuit de NBA)

Bij voorkeur met aanvulling / trainingen gericht op specialisatie voor een geselecteerde groep professionals (subject matter experts), ter opleiding tot en ondersteuning van de beperkte groep fraude en financieel forensische experts.

Praktijkervaring is (ook) voor deze thema's zeer belangrijk, omdat ervaringen in de praktijk de theorie tot leven brengen en daarom bijdragen aan een (blijvende) leerervaring.

Kansen

- voor de student groeimogelijkheden gericht op specialisatie richting fraude specialist / (financieel) forensische accountant. Daarbij tevens te denken aan het perspectief van maatschappelijke relevantie en uitbreiding van het fraudedomein naar ESG.
- voor de accountantsorganisaties biedt meer fraude potentieel om de kwaliteit te verhogen en te voldoen aan de grote maatschappelijke behoefte om fraude / non compliance te bestrijden.

Belemmeringen – geen oordeel

<p>Doelstellingen</p>	<p>A. Eindtermen die zodanig zijn van opzet en inhoud dat ze:</p> <p>4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.</p> <p>B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat:</p> <p>3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt.</p> <p>C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat:</p> <p>1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;</p> <p>2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.</p>
<p>Uitgangspunt</p>	<p>In het nieuwe raamwerk wordt de ECTS-norm per vakgebied losgelaten. Het beheersingsniveau omschrijft de kwalificaties bij afronding van de accountantsopleiding. Dit geeft de mate van complexiteit en zelfstandigheid aan waarop iemand de vereiste competenties moet behalen. De kwalificaties sluiten aan op het European Qualifications Framework (EQF) zoals dat in EU verband is opgesteld. Ook stelt CEA de eisen waaraan een student moet voldoen om de praktijkopleiding te mogen beginnen conform EQF. Voor de normen van de studielast en studieduur overweegt CEA verschillende mogelijkheden. Deze verschillen in hoeverre CEA opleidingen ruimte biedt om het opleidings- en toetsprogramma in te vullen en een beroep doet op de verantwoordelijkheid van de opleidingen om de kwaliteitsnorm te handhaven. In haar toezichtsrol beoordeelt CEA in hoeverre opleidingen de eindtermen realiseren en vaststellen dat een student deze heeft behaald.</p>
<p>Consultatievragen</p>	<p>1. Op welk niveau horen kwantitatieve en/of kwalitatieve normen thuis in de eindtermen? Bijvoorbeeld op themaniveau, op initieel- en/of eindniveau? En maakt u daarin onderscheid als</p>

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>het gaat om type normering (studielast, studieduur, beheersingsniveau)?</p> <ol style="list-style-type: none">2. Acht u het noodzakelijk om normen op te nemen in de eindtermen voor studielast en studieduur? Wat zijn uw voornaamste overwegingen hierbij?3. Welke kansen of belemmeringen ziet u bij de mogelijkheden (zie hieronder) die CEA moet meenemen in haar overweging?				
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Werkveld – specifiek gericht op onderkennen detectie van bewuste fouten = fraude en niet naleving van wet- en regelgeving, inclusief (internationale) anti-witwas- en sanctiewetgeving				
Antwoord	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Basis niveau verrijken zoals hiervoor benoemd en koppelen aan praktijk. Dit zou uitgewerkt kunnen worden in <u>kwantitatieve normen</u> tav uren voor basiskennis en uren voor basiservaring. Beter nog is aantal <u>kwantitatieve normen</u> uit te werken. Zowel voor: <ul style="list-style-type: none">- De basis opleiding en stage- De gelijk op te lopen ervaring- De specialisatie tot fraude specialist / (financieel) forensisch accountant Hierover gaan we graag nader in gesprek met CEA.				
	<table border="1"><thead><tr><th>Mogelijkheden</th><th>Uw overwegingen:</th></tr></thead><tbody><tr><td>Studielast theoretische opleiding:<ul style="list-style-type: none">• Geen normering voor de studielast,• Een minimum ECTS-norm voor gehele</td><td></td></tr></tbody></table>	Mogelijkheden	Uw overwegingen:	Studielast theoretische opleiding: <ul style="list-style-type: none">• Geen normering voor de studielast,• Een minimum ECTS-norm voor gehele	
Mogelijkheden	Uw overwegingen:				
Studielast theoretische opleiding: <ul style="list-style-type: none">• Geen normering voor de studielast,• Een minimum ECTS-norm voor gehele					

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	<p>accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.</p>	
	<p>Studieduur en -last praktijkopleiding:</p> <ul style="list-style-type: none">• Urennorm behouden, al dan niet met een kwalitatieve norm voor vakgebied en type werkzaamheden;• Geen vertaling naar een urennorm, invulling aan NBA/RPO voor driejarige praktijkopleiding;• Geen kwalitatieve norm voor vakgebieden of type werkzaamheden.	<p>Wij pleiten ervoor om tijdens de praktijkopleiding minimaal 1 casus behandelen die ziet op het onderwerp fraude/non-compliance.</p>
	<p>Beheersingsniveau theoretische en praktijkopleiding:</p> <p>CEA sluit met haar kwalificaties aan op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Het gaat om beheersing van de competenties op bachelor en/of masterniveau.</p> <p>CEA stelt per oriëntatie toelatingseisen (minimum) voor praktijkopleiding in aansluiting op het beroepsprofiel.</p>	

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Doelstellingen	C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: <ol style="list-style-type: none">1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	CEA overweegt een minimum set van competenties te beschrijven op basis waarvan een student aan de postinitiële fase van de theoretische opleiding kan beginnen zonder aanvullende deficiënties (instroomprofiel). Dit maakt voor studenten helder waar minimaal aan moet zijn voldaan en belemmert de student niet in zijn keuze van onderwijsinstelling. Opleidingen kunnen op basis van de minimum set een ontwikkelgesprek houden om te bepalen in hoeverre een student al competenties heeft verworven en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
Consultatievragen	<ol style="list-style-type: none">1. Hoe kijkt u aan tegen het beschrijven van een minimum set van competenties benodigd om te kunnen starten in de gehele postinitiële fase van de opleiding (dus het theorie- en praktijkdeel)? Welke uitdagingen ziet u daarbij om dit te realiseren?2. Wat is er volgens u nog meer nodig om een bredere en diverse instroom te faciliteren?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Werkveld – specifiek gericht op onderkennen detectie van bewuste fouten = fraude en niet naleving van wet- en regelgeving, inclusief (internationale) anti-witwas- en sanctiewetgeving
Antwoord	Antwoord NBA Werkgroep Fraude Bredere diverse instroom: kansen tav de specialisatie tot fraude specialist / (financieel) forensische accountant